

Water? Natuurlijk!

Water is essentieel voor de kwaliteit van onze leefomgeving. Om die reden moet water beschermd, verdedigd en onderhouden worden. Met de afspraken uit het Klimaatakkoord, met de voortgang op het gebied van hernieuwbare energie is dit het moment voor duurzaam waterbeheer. *Water Natuurlijk* zet zich in voor duurzaam waterbeheer. Duurzaam waterbeheer is urgent. Duurzaam waterbeheer is urgent voor iedereen! Water? Natuurlijk!

De ambitie van *Water Natuurlijk* is het bevorderen van een duurzaam ingericht en beheerd watersysteem in een aantrekkelijke omgeving, waarin het voor mensen, dieren en planten, nu en in de toekomst, goed toeven is. Het gaat daarbij niet alleen om de bescherming tegen het water, maar er moet ook voldoende water zijn in perioden van droogte zoals in de zomer van 2018. Water moet ook van goede kwaliteit zijn zodat boeren hun gewassen kunnen verbouwen en waterleidingbedrijven gezond drinkwater naar boven kunnen halen. Daarom is het belangrijk dat waterschappen afvalwater van huishoudens en bedrijven goed zuiveren. Het watersysteem van oppervlaktewater, grondwater en hemelwater vormt een samenhangend geheel met grond, bodem, landschap en natuur. *Water Natuurlijk* richt zich op de cruciale rol van het waterbeheer om onze leefomgeving veilig, gezond en aantrekkelijk te maken en te houden.

Die goede leefomgeving vormt voor *Water Natuurlijk* de leidraad bij haar activiteiten en opvattingen. Dat betekent samenwerken. Samenwerken met andere overheden agrariërs, natuurorganisaties, watersport- en recreatieverenigingen, maar ook vooral met de mensen om ons heen.

Water Natuurlijk is er dus voor iedereen. Op 20 maart 2019 zijn er verkiezingen voor het bestuur van de waterschappen, tegelijkertijd met de verkiezingen voor Provinciale Staten.

In dit verkiezingsprogramma beschrijft *Water Natuurlijk* wat zij belangrijk vindt om te komen tot een duurzaam waterbeheer.

U wilt nu en in de toekomst verzekerd zijn van gezond drinkwater. Er moet voldoende grondwater zijn. Zuiveren van afvalwater blijft noodzakelijk voor onze gezondheid. Wij willen blijven genieten van de mooie natuur om ons heen. De natuur hebben wij ook hard nodig om onze leefomgeving gezond te houden.

[Hou van Natuur. Stem Water Natuurlijk](#)

Schoon en gezond water

Schoon water is gezond water

Er zitten veel stoffen in ons water die er niet thuis horen: medicijnresten, middelen om onkruid te bestrijden, reststoffen van industrie, microplastics. Deze stoffen houden de kosten voor het zuiveren van rioolwater onnodig hoog. Als deze stoffen via sloten, beekjes en riviertje in de bodem terecht komen tasten ze planten en dieren aan. Ook de gezondheid van de mens loopt gevaar.

Water Natuurlijk wil samen met de ‘vervuilers’ zoeken naar slimme oplossingen om te voorkomen dat vervuilende stoffen in het riool terecht komen. Dat kan door zuivering bij bedrijven en instellingen te verbeteren. Dat kan ook door het gebruik van andere middelen of methoden om bijvoorbeeld onkruid te bestrijden. En als het niet anders kan dan moet controle, gevolgd door handhaving, er voor zorgen dat vervuilende en moeilijk te zuiveren stoffen niet in het riool terecht komen. Daar is wetgeving voor nodig die waterverontreiniging bij de bron aanpakt. In het verlengde daarvan wil *Water Natuurlijk* een permanent verbod op bestrijdingsmiddelen die de leefomgeving aantasten, bepaalde diergeneesmiddelen en hormonen.

Op die manier zorgen we voor gezond water voor onze drinkwatervoorziening. Op die manier zorgen we voor schoon en gezond water in onze eigen dorpen en steden. Op die manier zorgen we er voor dat vissen en andere waterdieren in gezond water kunnen leven.

Water Natuurlijk zet in op:

- het zuiveren bij de bron;
- innovatie in de landbouw: samen met agrariërs teeltvrije zones inrichten en overbemesting terugdringen;
- het stimuleren van gesloten watersystemen, zoals bij kassen;
- het aanpakken van illegale grondwateronttrekking;
- goede educatie en voorlichting aan vervuilers (waaronder de industrie), zo nodig gevolgd door controle, handhaven en straffen van overtreders.

Schoon water verbetert het leven in en om het water

Vooraf in de stedelijke sloten, kanalen en watergangen komt veel vervuiling voor: zwerfafval, bermmaaisel, onkruidbestrijdingsmiddelen. Dit vermindert de kwaliteit van de leefomgeving van mensen en het tast ook het waterleven aan.

Het natuurlijke waterleven wordt ook bedreigd door de invasie van dieren en planten die van nature niet thuishoren in onze omgeving, zoals de Amerikaanse rivierkreeft en de Japanse Duizendknoop.

Water Natuurlijk wil de leefgebieden van waterdieren vergroten door wateren met elkaar te verbinden. Dat kan bijvoorbeeld door het aanleggen van vispassages. In de meer stedelijke gebieden zet *Water Natuurlijk* zich in voor meer bloemrijke oevers en het vergroten van de biodiversiteit langs de watergangen. De Kaderrichtlijn Water vormt voor *Water Natuurlijk* het uitgangspunt voor het leven boven en onder water. Op deze manier dragen we bij aan het verbeteren van de leefomgeving in steden en dorpen. Met schoner en gezonder water maken we ook meer plekken geschikt als zwemwater

Water Natuurlijk zet in op:

- het afvoeren van maaisel van schouwpaden en taluds van de waterschappen, tegelijkertijd met het aanleggen van bloemrijke randen en meer biodiversiteit;
- het aanleggen van visvriendelijke gemalen en vispassages;
- het verbinden van wateren, waardoor het leefgebied van waterdieren vergroot;

- het beschermen van kwetsbare inheemse soorten dieren en planten door bedreigende dieren en planten die niet in onze omgeving thuishoren te bestrijden;
- het gebruik van onschadelijke onkruidbestrijdingsmethoden, waardoor glysofaat niet meer gebruikt hoeft te worden;
- het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water, waardoor de waterkwaliteit verbetert;
- het realiseren van meer geschikte zwemplekken, zodat iedereen kan genieten van schoon zwemwater.

Natuurlijk Water

Natuurherstel is goed voor mensen, dieren en planten

Het belang van water voor de Nederlandse natuur is groot. Door schaalvergroting, door verstedelijking, door intensieve landbouw zijn er minder planten- en diersoorten. Het water- en bodemleven is verslechterd.

Water Natuurlijk streeft naar natuurherstel. De doelen uit de Kaderrichtlijn Water moeten daarom in 2027 zijn gerealiseerd. Dat betekent dat natte natuurgebieden samen met terreinbeheerders als Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten hersteld moeten worden. Dit geldt voor alle aangewezen speciale natuurgebieden (Natura 2000). TOP-gebieden, waaronder de Natura2000/Pasgebieden.

Vispassages zorgen er voor dat de vismigratie verbetert, waardoor het leefgebied van de vispopulatie verruimt.

Onder andere samen met gemeenten zet *Water Natuurlijk* in om in dorpen en steden een netwerk van door groen omgeven watergangen te realiseren. Dat verbetert de directe leefomgeving van inwoners en biedt tegelijkertijd kansen voor waterberging bij zware regenbuien. Door de aanleg van ecologische verbindingzones maken we natuurvriendelijke oevers en herstellen we kreken en beken.

Water Natuurlijk wil:

- Natuurvriendelijke oevers maken;
- Beken en kreken herstellen door de aanleg van ecologische verbindingzones;
- In steden en dorpen groenblauw structuren ontwikkelen, waardoor de leefomgeving verbetert en waterbergingsmogelijkheden ontstaan;
- Vispassages aanleggen en waterkrachtvoorzieningen en gemalen visvriendelijk maken;
- Samen met overheden, natuurorganisaties en belangenorganisaties meer ruimte maken voor biodiversiteit, water- en klimaatadaptatie;
- Samen met terreinbeheerders natte natuurgebieden herstellen.

Water is ook plezier

Water vormt een onmiskenbaar deel van onze leefomgeving

Iedereen moet van water kunnen genieten. Water vormt een belangrijk deel van onze woon- en leefomgeving. En aan water is veel cultureel erfgoed verbonden, zoals dijken, sluizen en gemalen. Erfgoed dat ontegenzeggelijk verbonden is aan ons waterrijke land. *Water Natuurlijk* vindt dat dit erfgoed toegankelijk moet zijn. Op die manier blijven we ons bewust van het feit dat waterbeheer niet vanzelf komt. Beheer en onderhoud dragen bij om het watererfgoed zichtbaar en toegankelijk te maken en te houden.

Waterschappen bezitten grond, zoals dijken en onderhoudspaden langs waterlopen. Dit is allemaal publiek eigendom. *Water Natuurlijk* vindt dat deze gebieden toegankelijk moeten zijn voor recreatie: wandelen, vissen, fietsen, varen en schaatsen. Water is immers van ons allemaal. Om die reden moet de waternatuur ontsloten worden voor iedereen. En bij de inrichting er van houden we rekening met de specifieke recreatiewensen van mensen met een migratie-achtergrond

Water Natuurlijk zet daarom in op:

- Toegankelijk en gezond zwemwater;
- Kano- en schaatsroutes, inclusief voorzieningen om dit mogelijk te maken;
- Extra aandacht voor de toegankelijkheid, zichtbaarheid en bruikbaarheid van watergerelateerd erfgoed;
- Toegankelijk en bevisbaar water met een gevarieerde visstand;
- Ontsluiting van water in de stedelijke omgeving;
- Aangepast beheer (zoals maaien), rekening houdend met de seizoenen.

Waterbeheer kost geld

Waterveiligheid vraagt om stevige investeringen

Bescherming tegen het water, schoon grond- en drinkwater, veilig zwemwater, het zuiveren van vervuild water: het vraagt allemaal om investeringen. En wat *Water Natuurlijk* betreft, investeringen vanuit het principe dat de vervuiler en de baathebber betaalt.

Waterschappen hebben eigen belastingen. Waterschappen bepalen dus zowel de inkomsten als de uitgaven. Hierdoor wordt bereikt dat waterveiligheid geen restpost mag en kan zijn. *Water Natuurlijk* vindt dat de waterschappen in ons land nog beter kunnen samenwerken. Er is nog veel voordeel te behalen door slimmer investeren, door gebruik te maken van de gebiedskennis van inwoners, door risico's nog beter in beeld te brengen. *Water Natuurlijk* vindt dat waterschappen nog beter zichtbaar moeten maken wat ze met het belastinggeld doen. Hiermee creëren ze meer draagvlak en vergroten het waterbewustzijn.

Er komen steeds meer een- en tweepersoonshuishoudens. Om die reden ziet *Water Natuurlijk* de wet graag aangepast. Een eenpersoons huishouden wordt aangeslagen voor één vervuilingseenheid, een tweepersoonshuishouden voor twee en grotere huishoudens voor drie vervuilingseenheden. En als gemeenten een kwijtscheldingsbeleid hebben dan moeten inwoners automatisch ook kwijtschelding krijgen van de waterschapsheffingen.

Water Natuurlijk wil:

- Dat de vervuiler betaalt voor het schoonmaken en zuiveren van het water;
- Dat de gebruiker betaalt voor het water dat hij gebruikt;
- Dat de baathebbers meebetalen aan de kosten die waterschappen maken voor het nemen van maatregelen;
- Dat waterschappen over de bestuurlijke grenzen heen kijken en samenwerken met andere waterschappen en gemeenten.

Ruimtelijke waterordering

Grondgebruik vraagt om passend waterbeheer

Waterbeheer en grondgebruik zijn nauw met elkaar verbonden. Met het steeds intensiever wordende grondgebruik is het van belang een juiste balans te vinden als het gaat om het waterpeil. Vooral de verschillende belangen van landbouw en natuur vraagt om een zorgvuldige afweging. Natuur mag geen nadeel ondervinden van de nabijgelegen landbouwactiviteiten.

Vooral in de meer stedelijke gebieden vraagt waterberging meer ruimte. Daarbij is bekend dat de aanwezigheid van water de kwaliteit van de leefomgeving verbetert.

Om antwoorden te geven op deze uitdagingen vindt *Water Natuurlijk* het belangrijk dat 'natuurlijk peilbeheer' vaker wordt toegepast. Daarbij moet tegelijkertijd de omvang van de peilgebieden groter worden. Het vasthouden van gebiedseigen water (regen- of kwelwater) draagt bij aan duurzaam waterbeheer.

Water Natuurlijk wil:

- dat bij ruimtelijke ordening en bij de wijze van bouwen rekening gehouden wordt met overstromingsrisico's, wateroverlast en watertekort;
- samen met de agrariërs nagaan op welke wijze landbouw en natuur in een gebied elkaar kunnen versterken;
- grotere peilgebieden, waarmee een beter leefgebied van dieren en planten kan ontstaan (minder barrières als waterkeringen en dammen);
- natuur- en recreatiegebieden inzetten als bergingsgebied, waterbergingsgebieden inzetten als natuur- en recreatiegebied;
- ook gebieden die niet in de Kaderrichtlijn Water voorkomen beschermen;
- streven naar een flexibel (zomer- en winter)peil, waardoor duurzaam waterbeheer het uitgangspunt vormt voor natuurlijk peilbeheer;
- dat water in steden en dorpen een bron vormt van biodiversiteit, gezondheid, groen, schaduw, plezier en ontspanning;
- natuurvriendelijke oevers;
- de watertoets als instrument blijven hanteren bij gebiedsontwikkelingen, herstructureringsprojecten en andere ruimtelijke ontwikkelingen;
- voldoende schoon water voor waterafhankelijke natuurgebieden, door ze met elkaar te verbinden of door gebiedseigen water vast te houden.

De Omgevingswet biedt nu al kansen

De Omgevingswet wordt in 2021 van kracht. *Water Natuurlijk* ziet hier een kans om lokale en regionale accenten op het gebied van duurzaam waterbeheer aan te brengen. De digitalisering van het omgevingsloket vormt hiervoor een uitgelezen moment. Dit is noodzakelijk om te komen tot een goed leefklimaat voor mens, dier en plant. Samenwerken met andere overheden zoals gemeenten en provincies vormt hierbij de basis. Waterschappen hebben hierin vaak niet het voortouw. Vanuit waterkwaliteit en waterkwantiteit moet de rol en taak van de waterschappen voldoende urgent worden bij die andere overheden.

Water Natuurlijk wil daarom

- vooruitlopend op de Omgevingswet met provincies, gemeenten en lokale initiatieven integraler en gebiedsgericht werken. Daarvoor moeten gebiedsbudgetten beschikbaar komen.
- dat bij de inrichting van de digitale omgevingsloketten voldoende ruimte blijkt om lokale en regionale accenten te leggen.

Waterveiligheid

Veilige en betrouwbare bescherming tegen wateroverlast

De zorg voor waterveiligheid tegen overstromingen en wateroverlast is van cruciaal belang. Dijken en kades langs de kust en langs de grote rivieren moeten betrouwbaar zijn. Dat betekent in ieder geval dat ze goed onderhouden moeten worden. Klimaatverandering, bodemdaling en economisch landgebruik stellen telkens nieuwe eisen aan de waterkeringen. Naast deze veiligheidseisen is er ook de zorg voor voldoende zoetwater.

Water Natuurlijk vindt dat er aan de kwaliteit van de waterkeringen geen concessies gedaan kunnen worden. En als er maatregelen genomen moeten worden dan is *Water Natuurlijk* van mening dat tegelijkertijd landschappelijke verbeteringen moeten worden gerealiseerd. Daarmee gebruiken we 'veiligheid' als aanjager voor verbeteringen aan de leefomgeving. Samen met (dijk)bewoners, natuur- en landschapsbeheerders ontwikkelen we zo mooie en duurzame landschappen.

Meebewegen met de natuur beschermt ons tegen droogte, hitte, extreme neerslag en bodemdaling. Met klimaatbuffers, ruimte voor de rivier en anticiperen op een verdergaande klimaatverandering maken we Nederland veiliger. Dat vraagt een robuust watersysteem, een systeem dat op die veranderende omstandigheden flexibel inspeelt.

Water Natuurlijk wil:

- waterberging in de stedelijke omgeving aangrijpen om de biodiversiteit te vergroten;
- ecologisch en landschappelijk verantwoord inrichten en beheren van dijken.
- dat nieuwe veiligheidsnormen binnen de gestelde termijn zijn gerealiseerd;
- dat de risico's zijn geanalyseerd voordat er planontwikkeling van bouwprojecten plaatsvindt;
- dat rampenplannen, oefeningen en goede voorlichting onlosmakelijk horen bij voorbereiding en preventie;
- meerlaagse veiligheid: compartimentering beperkt de gevolgen van overstromingen en wateroverlast;
- samenwerken met andere waterbeheerders zodat problemen al bij de bron kunnen worden aangepakt: bovenstrooms en in boezemwatersystemen;
- voldoende waterberging om overstromingen en wateroverlast beheersbaar te maken;

Energie en grondstoffen

Waterschappen leveren een bijdrage aan de verduurzaming van Nederland

Waterbeheer vergt veel energie. Het energieverbruik van gemalen en van waterzuiveringen is hoog. Maar ook ontsnappen er broeikasgassen uit de rioolwaterzuivering. Tegelijkertijd produceert waterbeheer veel grondstoffen: maaisel van taluds en bermen, slib van waterzuiveringsinstallaties, fosfaat en andere mineralen.

Water Natuurlijk vindt dat waterschappen een bijdrage moeten leveren aan verduurzaming van hun werkzaamheden. Onderzoek naar innovaties om te komen tot energiezuinige en schonere zuiveringstechnieken zijn daarbij noodzakelijk. Het gebruik van zelf opgewekte energie heeft de voorkeur boven het inkopen van duurzame energie. Dit alles kunnen de waterschappen niet alleen. Zo leidt samenwerken met energiebedrijven en energiecoöperaties tot andere vormen van duurzame energiewinning. Als het gaat om grondstoffen uit het waterzuiveringsproces vormt innovatie het sleutelwoord.

Omdat lokaal en regionaal er verschillen zijn zal ook de aanpak per gebied anders moeten zijn. Wel behoort er gewerkt te worden vanuit de gehele keten. *Water Natuurlijk* vindt dat levenscyclusanalyse, de Trias Energetica en de Ladder van Lansink hiervoor als uitgangspunten gehanteerd moeten worden.

Maaisel en slib kunnen worden omgezet tot biogas, water kan koude of warmte leveren, mineralen zoals fosfaat kunnen worden gewonnen zodat ze opnieuw gebruikt kunnen worden. Op die manier dragen ook de waterschappen bij aan een circulaire economie en de energietransitie. En uiteraard geven waterschappen zelf het goede voorbeeld. Waterschappen kopen maatschappelijk verantwoord en honderd procent duurzaam in.

Water Natuurlijk wil daarbij helder en transparant zijn. Zo horen contracten te voorkomen dat er dubbeltellingen optreden bij energiebesparing, CO₂-reductie en duurzame energieopwekking. En natuurlijk mag het (publieke) geld van de waterschappen niet worden gebruikt voor investeringen om bedrijven aan hun wettelijke verplichtingen te kunnen laten voldoen.

Water Natuurlijk wil:

- dat waterschappen alle maatregelen nemen die minder kosten dan €100 per ton vermeden CO₂-equivalent, voor zover dit niet ten koste gaat van het hergebruik van grondstoffen;
- vermindering van energieverbruik bij het zuiveringsproces en opwekking van duurzame energie. Dit gebeurt vanuit het zuiveringsproces of op de terreinen van de waterschappen;
- vermindering van de uitstoot van broeikasgassen;
- fosfaat en andere mineralen terugwinnen en onderzoek of er nog meer grondstoffen, zoals zware metalen, eiwitten, stikstof, teruggewonnen kunnen worden;
- onderzoek naar innovaties om te komen tot schonere en energiezuinige zuiveringstechnieken.;
- alginaat, algen, biopolymeren en cellulose winnen of produceren;
- onderzoek naar de toepassing van warmte en koude uit rioolwater en effluent;
- dat waterschappen maatschappelijk verantwoord en duurzaam inkopen.

Iedereen waterbewust

Kennis over de afhankelijkheid van water vergroot draagvlak

Waterbeheer is niet alleen belangrijk op het platteland, maar ook in dorpen en steden. We vinden het vanzelfsprekend dat er altijd voldoende schoon water uit de kraan komt. En dat we beschermd zijn tegen overstromingen en wateroverlast. We beseffen ons onvoldoende dat we kwetsbaar zijn voor overstromingen, voor vervuiling en voor verdroging, dat investeringen in waterbeheer een cruciale rol spelen bij onze veiligheid en voor de kwaliteit van onze leefomgeving.

Water Natuurlijk vindt dat educatie en voorlichting een belangrijke rol spelen bij de bewustwording van inwoners over de noodzaak van waterbeheer. Maar ook dat iedereen zelf een rol kan spelen in het tegengaan van effecten van klimaatverandering door watervriendelijke tuinen te maken en een regenton te plaatsen. Voorlichting en educatie moeten samen met de andere overheden (vooral gemeenten) worden opgepakt. Hiermee wordt bereikt dat wij minder kwetsbaar worden voor de gevolgen van klimaatverandering.

Samen met gemeenten werken waterschappen aan waterberging in dorpen en steden: pleinen, parken, parkeergarages kunnen ook worden gebruikt als plek waar bij wateroverlast het teveel aan water tijdelijk wordt opgeslagen. En op het platteland vindt een vergelijkbare samenwerking plaats met grondeigenaren en beheerders van natuur- en recreatiegebieden.

Water Natuurlijk wil:

- voorlichting en educatie over waterbeheer, samen met andere overheden;
- voorlichting over wat niet in het riool gestort mag worden, welke bestrijdingsmethoden in de tuin kunnen worden toegepast;
- voorlichting over wat inwoners zelf kunnen bijdragen aan de veranderingen van het klimaat: vergroening van daken, tegels uit de tuin, ontkoppelen van het riool van regenwaterafvoer;
- educatie op scholen over waterbeheer;
- de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de leefomgeving verbeteren door recreatieve voorzieningen in, om en bij waterpartijen;
- samen met gemeenten maatregelen treffen om wateroverlast tegen te gaan.

Water is ook economie

Sluiten van waterketens draagt bij aan efficiënt gebruik

Water gebruiken we op verschillende manieren. De land- en tuinbouw gebruikt vooral water voor de gewassen, waterleidingbedrijven voor de productie van drinkwater, en de industrie voor onderdelen in het productieproces. Innovaties moeten leiden tot een doelmatig en efficiënt watergebruik. Sluiten van waterketens draagt hieraan bij. Daarmee wordt voorkomen dat (vuile) lozingen via het riool plaatsvinden en dat koelwater in oppervlaktewateren en het grondwater terecht komt.

Wat *Water Natuurlijk* betreft vormen gezamenlijke investeringen in innovaties met de agrarische sector en het bedrijfsleven topprioriteit.

Water Natuurlijk wil:

- de doelen uit de Kaderrichtlijn Water realiseren;
- samen met gebruikers waterketens/waterkringlopen sluitend maken. Hiermee stimuleren we het hergebruik van water in de (maak)industrie en de land- en tuinbouw;
- de ontwikkeling van zoutminnende en zoutresistente gewassen mogelijk maken en stimuleren;
- dat waterschappen het voorbeeld geven als het gaat om sluitende waterketens.

Het waterschap is van ons allemaal

Inwoners betrekken is de normaalste zaak

Waterschappen zorgen voor droge voeten en voor schoon water. In het werkgebied van een waterschap wonen mensen, zijn ondernemers actief, genieten recreanten van de landschappen en de (water)natuur. Het waterschap is een overheidsorgaan. Daar hoort ook het afleggen van verantwoordelijkheid bij.

Water Natuurlijk vindt dat de waterschappen inwoners, ondernemers, natuurorganisaties, gemeenten en provincies bij hun werk moeten betrekken. Daarbij gaat het niet alleen om het maken van plannen, maar ook om de manier waarop die plannen tot uitvoering komen. Inwoners, (agrarische) ondernemers en medeoverheden weten als geen ander wat er in hun directe omgeving gebeurt. *Water Natuurlijk* vindt dat zij betrokken moeten zijn bij het nemen van maatregelen om te komen tot de beste duurzame oplossing met oog voor natuur, milieu en landschap. Alleen op die manier komt ieders (maatschappelijk) belang op een goede manier tot zijn recht. Daaraan is onlosmakelijk verbonden dat waterschappen ook verantwoording afleggen over de manier waarop ze die belangen afweegt, welke besluiten ze neemt en hoe het waterschap die besluiten uitvoert.

Om die redenen betrekken de fracties van *Water Natuurlijk* inwoners (waaronder haar leden), ondernemers en maatschappelijke organisaties bij hun werk. Ze publiceren over hun activiteiten en hun overwegingen om tot standpunt te komen.

Waterschappen hebben democratisch gekozen besturen. *Water Natuurlijk* vindt daarbij het systeem van geborgde zetels en de verplichte vertegenwoordiging in het dagelijks bestuur achterhaald. Voor een eerlijke democratische vertegenwoordiging moeten de geborgde zetels zo spoedig mogelijk opgeheven worden.

Water Natuurlijk wil dat:

- bestuurders van waterschappen actief samenwerking met inwoners, (agrarische) ondernemers en natuurorganisaties zoeken;
- inwoners en ondernemers een belangrijke rol spelen bij het monitoren van de waterkwaliteit;
- waterschappen de uitslagen van stemmingen publiceren;
- inwoners en ondernemers daadwerkelijk wat merken van de uitvoering van de activiteiten van een waterschap;
- waterschappen binnen noodzakelijke regels en randvoorwaarden inwoners en ondernemers zo breed mogelijk faciliteren;
- bestuurders en medewerkers van de waterschappen en van de aan de waterschappen gerelateerde organisaties zich houden aan integriteitsregels.

Toekomstbestendig

Innoveren voor nu en in de toekomst moet

Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor de veiligheid en gezondheid van mensen, dieren en planten. Overmatige hitte in steden en dorpen vormt een gevaar voor de gezondheid, wateroverlast kan leiden tot enorme schade. Samenwerking is nodig om de effecten van klimaatverandering te verminderen.

Om waterveiligheid te garanderen is innovatie noodzakelijk. Duurzaam waterbeheer vraagt om nieuwe oplossingen voor nieuwe problemen. Experimenteren met nieuwe technieken, samenwerkingsvormen, financiering en verantwoordelijkheidsverdelingen horen daarbij.

Water Natuurlijk wil:

- inwoners stimuleren tot het aanleggen van watervriendelijke tuinen en hemelwaterafvoer loskoppelen van het riool;
- in steden en dorpen klimaatbuffers aanleggen en beheren;
- onderzoek naar en experimenteren met kleinschalige oplossingen zoals zuivering door rietvelden in woonwijken, alternatieve inzameling en verwerking van afvalwater, wijken loskoppelen van het riool, het gebruik van grijs water.
- nauwe samenwerking met gemeenten wat betreft het riool;
- nationaal en internationaal samenwerken om zo van elkaar te leren.

Water? Natuurlijk! Water Natuurlijk

Schoon water uit de kraan. Veilig zwemmen in meertjes en kanalen. Voldoende en schoon grondwater. Bescherming tegen het water en zoveel als mogelijk voorkomen van wateroverlast. En dit alles niet alleen voor de mensen van nu, maar zeker ook voor toekomstige generaties. En altijd vanuit de opvatting: voorkomen is beter dan genezen. Dit vormt de kern van het verkiezingsprogramma van *Water Natuurlijk*.

De elf onderwerpen uit dit verkiezingsprogramma zijn samen te vatten in vier kernthema's: Groen, Gezond, Genieten, Gezamenlijk investeren.

Groen

Water Natuurlijk staat voor natuurvriendelijk en duurzaam waterbeheer. Waterschappen moeten het voorbeeld geven als het gaat om het tegengaan van klimaatverandering. Om die reden moeten waterschappen zo snel als mogelijk helemaal energieneutraal gaan werken. En alle restproducten vormen grondstoffen voor andere toepassingen. *Water Natuurlijk* vindt ook dat de schadelijke gevolgen van het veranderende klimaat beperkt moeten worden. Door een andere inrichting van steden en dorpen, met meer ruimte voor water en groen beperken we wateroverlast en verminderen we de effecten van hoge temperaturen. Door intensiever grondgebruik en schaalvergroting van zowel verstedelijking als van landbouw is het aantal dieren- en plantensoorten verminderd. *Water Natuurlijk* wil deze achteruitgang stoppen en ombuigen naar herstel van de natuur. De leefomgeving van mensen en dieren staat, wat *Water Natuurlijk* betreft, centraal in het waterbeheer.

Gezond

Water Natuurlijk staat voor een betere waterkwaliteit. Beken en sloten mogen geen afvoerputje zijn van chemicaliën en afval. *Water Natuurlijk* zet zich in om waterverontreiniging bij de bron aan te pakken: bestrijden van de plastic soep, een permanent verbod op schadelijke bestrijdingsmiddelen en het beperken van medicijnresten in het afvalwater. En als het niet anders kan dan handhaven en bestraffen.

Waterschappen kunnen dit niet alleen. Samen met inwoners, vervuilers en producenten wil *Water Natuurlijk* samenwerken aan natuurvriendelijke en gezonde oplossingen. Dat betekent ook dat we innovatie in de landbouw stimuleren en samen met boeren naar natuur inclusieve landbouw willen omschakelen.

Genieten

Water Natuurlijk staat voor het genieten van water en natuur. Dat kan door de paden en dijken langs watergangen toegankelijk te maken voor wandelaars en fietsers. Voor gezond en veilig zwemmen in open water behoort dit van ecologisch goede kwaliteit te zijn. Visvriendelijke gemalen en vispassages vergroten het leefgebied van vissen en andere waterdieren. Een diverse en grote visstand versterkt ook het plezier van de sportvisserij. Bijzondere gemalen en ander watererfgoed moet worden gekoesterd en toegankelijk gemaakt.

Water Natuurlijk wil gebieden slim inrichten. Recreatieterreinen kunnen zo worden gebruikt als waterberging bij heftige regenval. Meer watergangen in de stad vergroot de biodiversiteit en draagt bij aan een hoge waardering van de leefomgeving.

Gezamenlijk investeren

Water Natuurlijk staat voor innoveren en samenwerken met het oog op de natuur en de toekomst. Dit betekent investeren in nieuwe technologieën voor de productie van grondstoffen en energie uit rioolwaterzuiveringsinstallaties. Samen met natuurorganisaties, agrarische ondernemers, drinkwaterbedrijven, de industrie kunnen we meer bereiken als we elkaars kennis gebruiken.

Water Natuurlijk zet zich in voor een transparant, eerlijk, haalbaar en betaalbaar belastingsysteem. Dat betekent dat de vervuiler betaalt voor de vervuiling en de gebruiker voor de geleverde diensten. Het houdt ook in dat met het oog op klimaatverandering er steviger geïnvesteerd moet worden in steden en dorpen.

En om te zorgen dat iedereen wordt gehoord is *Water Natuurlijk* voorstander van een volledig gekozen waterschapsbestuur.

Water Natuurlijk

Duurzaam waterbeheer als kernambitie

Water Natuurlijk is in 2008 opgericht op initiatief van verschillende recreatie-, natuur- en milieuorganisaties. *Water Natuurlijk* is landelijk gezien de grootste waterschapspartij. In alle waterschappen maakt *Water Natuurlijk* deel uit van het algemeen bestuur. En in 18 van de 21 waterschappen is *Water Natuurlijk* ook vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur. *Water Natuurlijk* wordt overal gezien als een serieuze en betrouwbare partner bij het realiseren van duurzaam waterbeheer.

Duurzaamheid vormt voor *Water Natuurlijk* de kernambitie. *Water Natuurlijk* vindt dat we onze leefomgeving zo moeten beheren dat ook toekomstige generaties er veilig en gezond gebruik van kunnen blijven maken. Daarbij gaat *Water Natuurlijk* uit van de behoefte voor een evenwichtige en eerlijke ontwikkeling voor de huidige bewoners, zonder die voor toekomstige generaties onmogelijk te maken. Duurzaam waterbeheer betekent het toepassen van het voorzorgprincipe: voorkomen is beter dan genezen.

Dit principe is terug te voeren op eenvoudige regels als het gaat om de hoeveelheid water: vasthouden – bergen – afvoeren. Ook bij het zuiveren geldt een eenvoudige principe: vervuiling bestrijden bij de bron – scheiden – zuiveren. En ook bij het gebruik van water gaat het voorzorgprincipe op: besparen – hergebruiken – verantwoord lozen. Deze eenvoudige regels vormen een leidraad, die onderhevig is aan een maatschappelijke belangenafweging en lokale omstandigheden van de leefomgeving.

Water Natuurlijk is er voor het algemene publieke belang. Duurzaam waterbeheer raakt immers iedereen.

Water Natuurlijk is een democratische vereniging

Water Natuurlijk is een vereniging waar iedereen lid van kan worden. Dat maakt niet alleen het werk van *Water Natuurlijk* mogelijk, maar het betekent ook dat er meer democratische controle en zeggenschap is over de vertegenwoordiging van de partij in de waterschapsbesturen, ook in de perioden buiten de verkiezingen. *Water Natuurlijk* is georganiseerd in regio's. In iedere regio liggen meerdere waterschapsgebieden. Zo kunnen leden bestuurders scherp in de gaten houden en kan iedereen van elkaar leren. En hoe meer leden, hoe breder de beschikbare kennis is. Dat leidt tot een betere belangenafweging.

Water Natuurlijk zoekt nadrukkelijk samenwerking met mensen en organisaties die kennis hebben van duurzaam waterbeheer of daarbij een rol spelen. Uiteraard zijn dat de organisaties die in 2008 aan de wieg hebben gestaan van *Water Natuurlijk*. Maar ook met 'groene' agrariërs, onderzoekers, erfgoedbeheerders, sportvissers, natuur- en parkbeheerders trekt *Water Natuurlijk* graag samen op. Iedereen heeft belang bij duurzaam waterbeheer.